

POCZĄTKI ŁYŻWIARSTWA NA ŚWIECIE

- Francja, Włochy, Szwajcaria, Niemcy i Austria

Uważa się, że Francuzi jeżdżą na łyżwach od XVI wieku. Podobno król Henryk II nauczył się tej sztuki w 1548 roku od swojej kochanki — Diany van Poitiers, wbrew swojej żonie Marii de Medici.

W XVII i XVIII w. wymiana handlowa i kulturalna pomiędzy Francją a Niderlandami sprawiła, że Francuzi zaczęli chętnie jeździć na łyżwach, przejmując tę formę rozrywki od swoich północnych sąsiadów. Nie posiadając jednak rozległych terenów do jego uprawiania zmuszeni byli korzystać z zamrożonych stawów i niewielkich jezior. Jazda na łyżwach była w tym czasie zarezerwowana dla szlachty i dworzan, należącej do elity władzy.

Sport łyżwiarski istotnie rozwinął się we Francji przy wsparciu Ludwika XVI, ponieważ jego żona Marie Antoinette była zapaloną łyżwiarką. To sprawiło, że łyżwiarstwo figurowe stało się nad Sekwaną sportem elitarnym, natomiast wyścigowe było domeną ludności wiejskiej. łyżwiarstwo było popularne w czasach zarówno pierwszego jak i drugiego cesarstwa. W 1791 roku Napoleon Bonaparte, wówczas student Ecole Militaire, ledwo uniknął utonięcia podczas jazdy na łyżwach po kanałach twierdzy Auxerre. Na łyżwach często jeździła też para cesarska — Napoleon III wraz z żoną Eugenią

Na początku XIX wieku duży nacisk położono na łyżwiarskie występy artystyczne. Wielu łyżwiarzy figurowych zjednoczyło się w klubie rewiowym „*Gilets Rouges*”. W tamtych czasach francuskie łyżwiarstwo figurowe przeplatało się z akrobatyką lodową.

Pierwszy klub łyżwiarski „*Cercie des patineurs*” został we Francji utworzony w 1865 r. przez dwóch markizów, parę księżąt, hrabiego i wicehrabiego. Zasłynął on z często urządzanych wspaniałych festynów łyżwiarskich na jeziorach Lasku Bulońskiego. Pierwsze sztuczne lodowisko wybudowano w Paryżu w 1892 r. - „*Le pole Nord*”, następne powstało rok później - „*Le Palais de glace des Champs Elysees*”. W Paryżu, w 1896 r. powstała również pierwsza we Francji drużyna hokejowa pod nazwą „*Club des patineurs*”. Większość rozgrywek hokejowych przeprowadzano jednak w Chamonix.

W 1903 r. utworzono Związek Francuskich Federacji Sportów Lodowych, który w 1908 r. przekształcono we Francuską Federację Sportów Zimowych.

Sztuczne lodowisko „*Le Palais de glace des Champs Elysees*” w Paryżu

We Włoszech łyżwiarstwo uprawiano przeważnie w Alpach i okolicach podalpejskich oraz w miastach położonych w ich północnej części. Pierwszym towarzystwem łyżwiarskim było założone w Mediolanie w 1865 roku „*Societa Milanese dei pattinatori*”. Tam też w roku 1923 powstało pierwsze sztuczne lodowisko.

Szwajcaria do dzisiaj kojarzona jest głównie z dwoma centrami łyżwiarstwa tj. Davos i St. Moritz, ale to Anglicy pierwsi założyli w nich kluby łyżwiarskie. „*Schweizer Eislauf-Verband*”

(Szwajcarskie Towarzystwo Łyżwiarskie) zostało założone dopiero w 1911 roku. Mimo bardzo silnego międzynarodowego ruchu łyżwiarskiego, na początku XX wieku tylko jeden Szwajcar Gautschi zajął w jeździe sztucznej 3-cie miejsce podczas Igrzysk Olimpijskich w Chamonix w r. 1924 i 2-gie w zawodach o mistrzostwo Europy w 1929 r.

W Niemczech łyżwiarstwo miało prawdopodobnie swoje początki już w XV stuleciu. Niemiecki kronikarz Olaus Magnus (1490-1550) pisał, że „*niektórzy wiążą gładkie żelazo lub glis pod podeszwą*”, z czego można wywnioskować, że w tym okresie używano równoległe łyżew kościanych i drewnianych. Ze względu na uwarunkowania geograficzne jazda na łyżwach odbywała się zimą głównie na stawach i jeziorach. Wpłynęło to na styl jazdy w Niemczech. Stosowane w XVIII w. modele łyżew były wzorowane na holenderskich, ale były od nich krótsze, aby ułatwić skręcanie na niewielkich ślizgawkach.

W tym też okresie jazda na łyżwach stała się w Niemczech bardzo popularna, stanowiąc jednak głównie rozrywkę dla młodzieży i pospólstwa. Było to spowodowane jego propagowaniem przez wspomnianych wcześniej zapalonych łyżwiarzy - poetów Goethego i Klopstocka, którzy w licznych poezjach wielbili sport łyżwiarski, przez co wybitnie przyczynili się do rozwoju ruchu łyżwiarskiego w XVIII w. Nie mniej istotne było propagowanie łyżwiarstwa przez twórców niemieckiej gimnastyki Gutsmutsa i Jahna oraz lekarza Franka, który w „*Medicinische Polizei*” zalecał ślizganie się, „*jako ruch najzdrowszy ze wszystkich znanych na świecie*”.

W trakcie i po wojnach napoleońskich jazda na łyżwach w Niemczech przeżywała stagnację. Dopiero w 1860 r. niemieckie tłumaczenie książki „*The Art of Skating*” Cyclosa (pseudonim George Andersona, prezesa Glasgow Skating Club) powoduje jego ożywienie.

Pierwszy klub łyżwiarski został założony we Frankfurcie w 1861 r, a Niemieckie Krajowe Stowarzyszenie Łyżwiarstwa powstało w Berlinie w 1888 r. W 1897 r. organizację tą przemianowano na „*Deutscher Eislauf-Verband*” (Niemieckie Stowarzyszenie Łyżwiarskie). Reprezentowało ono interesy wszystkich sportów lodowych w Niemczech, początkowo jego członkami były stowarzyszenia austriackie i holenderskie.

Ważnym wydarzeniem w rozwoju niemieckiego łyżwiarstwa figurowego było otwarcie w 1910 r. „*Berlin Sportpalast*”. Ta olbrzymia na owe czasy hala sportowa mogła pomieścić 10000 widzów oraz dysponowała sztucznym lodowiskiem o wymiarach 40x60 m. Berlin stał się w ten sposób nowym łyżwiarskim centrum sportowym.

Początkiem XX w w Niemczech rozwijało się głównie łyżwiarstwo figurowe. Jego najbardziej znanym przedstawicielem był Werner Rittberger, który w latach 1911-1928 aż jedenaście razy sięgał po krajowe mistrzostwo. Zapisał się w historii łyżwiarstwa figurowego swoim autorskim skokiem, który stał się od tamtej pory standardem w tej dyscyplinie.

Przed wybuchem I Wojny Światowej Niemiecki Związek Łyżwiarski liczył 66 towarzystw i około 12.000 członków

W Austrii łyżwiarstwo było znane już w XVI wieku, lecz nie wzbudziło takiego zainteresowania jak w Anglii, Francji, czy Włoszech, gdzie sport ten uprawiała elita towarzyska. W Wiedniu amatorzy łyżwiarstwa spotykali się na zamrożonym kanale portowym Wiener Neustädter. Było ich tak dużo, że kanał określano „*austriackim obszarem sportów zimowych nr 1*” Wkrótce zaowocowało to powołaniem klubu łyżwiarskiego „*Eislauf Verein*”. Miało to miejsce 7 lutego 1867 r. Pierwsze krajowe zawody w łyżwiarstwie szybkim klub zorganizował w 1869 r., natomiast międzynarodowe w 1882, Wypracowany na potrzeby tych zawodów regulamin stał się podstawą przepisów międzynarodowych, przyjętych przez utworzony w 10 lat później Międzynarodowy Związek Łyżwiarski (ISU). W 1889 „*Eislauf Verein*” dołączyło do Niemieckiego Związku Łyżwiarskiego, które odtąd stało się znane jako Niemieckie i Austriackie Stowarzyszenie Łyżwiarskie.

Sztuczne lodowisko „Eislauf-Vereinsplatz” w Wiedniu w roku 1901.

W sezonie 1892/93 „Eislauf Verein” otrzymał prawo do organizacji Mistrzostw Europy w łyżwiarstwie szybkim i figurowym. 18 grudnia 1912 roku „Eislauf Verein” otworzył sztuczne lodowisko o powierzchni 4000 m². W 1924 r. lodowisko zostało powiększone do 6000 m², a w 1927 r. do 10000 m², co tworzyło z tego obiektu największe sztuczne lodowisko na świecie.

Po wojnie wykluczono Niemcy i Austrię z zawodów. Austrię ponownie dopuszczono do startów w roku 1924 podczas I Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Chamonix, a Niemcy dopiero w r. 1926.